

KONFRONTACE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ A V IRÁKU

NĚKOLIK INFORMACÍ A POZNATKŮ Z NÁVŠTĚVY IRÁCKÝCH PRACOVNÍKŮ ÚTVARU HLAVNÍHO ARCHITEKTA MĚSTA BAGDÁDU A MĚSTA BASRY V MĚSTĚ BRNĚ

Ve dnech 16.–21. ledna 2006 navštívila Brno skupina devíti pracovníků Útvaru hlavního architekta města Bagdádu a města Basry. Tato návštěva se uskutečnila v rámci jejich pobytu v České republice, před i po návštěvě Brna Iráčané pobývali zejména v Praze.

Brněnský program garantovala Fakulta architektury Vysokého učení technického v Brně a organizovali a zajišťovali jej pracovníci Ústavu teorie urbanismu této fakulty. Během týdne skupina absolvovala přednášky a odborné semináře na půdě školy i na dalších brněnských úřadech a institucích. Skupina iráckých odborníků byla tvořena čtyřmi zástupci z města Bagdádu a pěti zástupci z města Basry. Jmenujme a přibližme si pracovní náplň alespoň některých z nich.

Funkci šéfinženýra – vedoucího Sekce územního plánování na stejnojmenném odboru při Magistrátu hl. města Bagdádu zastává Wadhah-Abdul-Sahib Hussein. Z titulu své funkce se podílí na zpracovávání územních plánů, poskytuje poradenství, reviduje a schvaluje územní plány. Inženýrka pozemních staveb Ragad-Z-Abdul Majeed v současnosti pracuje v Sekci plánování komunikací na Odboru územního plánování při Magistrátu hl. města Bagdádu, který koordinuje výstavbu několika nových komunikací

a křižovek ve městě. Město Basra zastupovali i dva nejvýše postavení pracovníci tamních úřadů – generální ředitel Odboru územního plánování při magistrátu města Basry – Ali Ismaeel Jasim Al Mossawi a generální ředitel Odboru územního plánování pro okres Basry – Bader Abd El-Zahra Bader Al-Asady. Nelehkou situaci v poválečném Iráku ilustruje i potřeba úředníků z našeho pohledu s velmi nevšední pracovní náplní. Ala Abdullah Poulad koordinuje na Okresním úřadu Basry plánování inženýrských projektů a multifunkčních staveb, ale je též zodpovědný za číslování domů a jejich evidování.

Sestavení odborného programu pro tyto návštěvníky bylo nelehkým úkolem, šlo o to, informace jakého druhu a jak zaměřené jim mají naše brněnská odborná pracoviště poskytnout. Územně plánovací praxe v Iráku u nás není dostatečně známá, rovněž neumíme docenit a vnímat roli společensko-politických poměrů v zemi, kde svou nezastupitelnou úlohu hraje jiné, tradiční vnímání kulturních hodnot. Obavy se nakonec ukázaly jako neopodstatněné a všechny přednášky i exkurze doprovázely živé debaty na vysoké odborné úrovni.

Část programu zajistili přímo učitelé nebo externí spolupracovníci Fakulty architektury Vysokého učení

technického v Brně. Tito přednášející seznámili irácké kolegy s urbanistickou historií Brna a jeho současnými problémy, s vesnickým osídlením našeho území, s problematikou zeleně a krajiny v územním plánování, s problematikou brownfields, s dopravní koncepcí Brna a Jihomoravského kraje i s moderními tvůrčími urbanistickými přístupy (prof. Ing. arch. Jan Koutný, CSc., doc. Ing. arch. Miloš Konvička, CSc., prof. Ing. arch. Mojmír Kyselka, CSc., RNDr. Martin Culek, Ph.D., prof. Ing. arch. Alois Nový, CSc., Ing. arch. Jiří Palacký, Ph.D., doc. Ing. Jan Pavlíček, CSc., Ing. arch. Petr Hurník). Celý jeden den byl formou přednášky i prohlídky s výkladem věnován historii brněnské architektury. Tohoto úkolu se ujal Ing. arch. Dušan Riedl. Je nutno podotknout, že celou dobu, a to byl zejména problém exkurzí, návštěvníky provázela nepřízeň počasí a mimořádné mrazy, na které iráčtí kolegové nebyli zvyklí. Iráčané jako velmi užitečné zpětně hodnotili setkání a prezentaci v Ústavu územního rozvoje pod vedením jeho ředitelky Ing. Aleny Navrátilové. S problematikou Územního plánu města Brna byli seznámeni prostřednictvím přednášky Ing. arch. Jaroslava Josifka, problémy s jeho aplikací byly předmětem prezentace a následné bouřlivé a plodné diskuse na

Magistrátu města Brna, Odboru územního plánování a rozvoje (Ing. arch. Vladimír Dominik). Soukromý i neziskový sektor reprezentovala v běhu přednášek a diskusí exkurze do areálu Galerie Vaňkovka, který organizačně zajistila Ing. arch. Eva Staňková. Závěrem pobytu v Brně navštívila skupina pod vedením doc. Ing. arch. Gabriela Kopáčika, Dr. a Ing. arch. Karla Havliše města Zlín a Kroměříž.

Zejména při debatě na půdě Magistrátu města Brna se ukázala jistá nesusoudnost procesu územního plánování u nás a v Iráku. Zatímco u nás systém regulativů v územně plánovací dokumentaci ukazuje, jak je možné a žá-

doucí území využít, v Iráku má plánovací dokumentace až direktivní charakter. Její význam je chápán tak, že je jakousi výzvou investorům a vyplývá z ní pro úředníky příslušných plánovacích institucí téměř „povinnost“ zajistit využití pozemků dle litery územního plánu. Tím se ovšem stávají nepotřebnými další nástroje územního plánování běžné u nás. Plánovací dokumentace má také kratší časovou platnost. Rovněž lze vysledovat chybějící koordinaci rozvojových záměrů s dalšími dotčenými orgány státní správy. Není též zcela běžné považovat např. záplavové území za regulativ ovlivňující charakter využití pozemků.

Naše města prošla před 16 lety podobnou situací, jakou dnes zažívají města irácká, tedy přechodem od totalitního režimu k demokracii. Ukazuje se, jak byl v této zemi zanedbáván rozvoj dopravní a technické infrastruktury. Situaci dnes navíc komplikuje obrovský nárůst automobilizace v Iráku, budování nové dopravní sítě s důrazem na rozvoj hromadné dopravy je tedy pro tuto zemi jasnou prioritou. Rovněž otázky ochrany životního prostředí byly dlouho stranou zájmu zodpovědných orgánů a institucí, což Iráčané připisují mimo jiné chybějícímu ekologickému vědomí ve společnosti. Ve všech těchto oblastech se nabízí široké pole působnosti pro vzájemnou spolupráci, během diskusí byla několikrát nastíněna i otázka možné spolupráce českých a iráckých odborníků při zpracovávání nových územních plánů měst Bagdádu a Basry.

Bezpečnostní ani společensko-politická situace v Iráku dosud rozhodně není stabilizovaná, to několikrát opakovali samotní členové delegace. I systém a proces územního plánování teprve nyní dostává konkrétní podobu tak, jak jsou schvalovány příslušné legislativní úpravy. Proto byli všichni členové irácké delegace vděčnými a pozornými posluchači. Jistě, ukázalo se jakési informační vakuum způsobené mnohaletým direktivním a totalitním vedením státu. Tomu jsme však právě my, kteří jsme se dlouho nacházeli v podobné situaci, schopni porozumět. Na příkladu naší země i Iráku se ukazuje, jak dlouho přetrvává v našich myslích ono „staré myšlení“, že vše řídí státní moc a příslušní profesní odborníci jsou pouze jejimi vykonavateli.

Závěrem mi nezbyvá než poděkovat všem zúčastněným, Fakultě architektury VUT v Brně, jejím interním i externím přednášejícím, Ústavu územního rozvoje, Magistrátu města Brna – Odboru územního plánování a rozvoje, Občanskému sdružení a Galerii Vaňkovka, zástupcům města a zámku v Kroměříži i Českému rozhlasu Brno za jejich vstřícný a přátelský přístup.

*Ing. arch. Maxmilián Wittmann, Ph.D.
Ústav teorie urbanismu
FA VUT*